

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 214/21
2021 m. lapkričio 30 d., Liuksemburgas

Sprendimas byloje C-3/20
LR Ğenerālprokuratūra

Jeigu teisėsaugos institucija konstatuoja, kad valstybės narės centrinio banko valdytojo veiksmai, dėl kurių ji vykdo tyrimą, akivaizdžiai nėra tokie, kuriuos šis valdytojas atliko eidamas pareigas, dėl jo pradėtas procesas gali būti tęsiamas, nes imunitetas nuo jurisdikcijos netaikomas

Taigi sukčiavimas, korupcija ar pinigų plovimas nėra veikos, kurias toks valdytojas padaro eidamas pareigas

2018 m. birželio mėn. Latvijos prokuratūra kreipėsi į *Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas, Latvija), pareikšdama kaltinimus Latvijos centrinio banko valdytojui (toliau – AB) dėl įvairių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. Konkrečiai kalbant, AB kaltinamas tuo, kad priėmė du kyšius atliekant rizikos ribojimu pagrįstą vieno Latvijos banko priežiūrą ir įvykdė pinigų, gautų kaip vienas iš šių kyšių, plovimą.

AB, kaip Latvijos centrinio banko valdytojas (jo paskutinė valdytojo kadencija baigėsi 2019 m. gruodžio mėn.), taip pat buvo Europos Centrinio Banko (ECB) bendrosios tarybos ir valdančiosios tarybos narys.

Atsižvelgiant į šį ypatumą, Rygos apylinkės teismui kyla klausimas, ar AB dėl savo, kaip ECB bendrosios tarybos ir valdančiosios tarybos nario, statuso gali naudotis imunitetu pagal Protokolo (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų¹ 11 straipsnio a punktą, pagal kurį Sąjungos pareigūnai ir kiti tarnautojai turi imunitetą nuo jurisdikcijos dėl visų veiksmų, kuriuos atliko eidami pareigas.

Taigi Rygos apylinkės teismas nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu, kuriuo siekiama išsiaiškinti, ar valstybės narės centrinio banko valdytojas dėl jo pradėtame baudžiamajame procese gali naudotis imunitetu nuo jurisdikcijos pagal Protokolą dėl privilegijų ir imunitetų ir, jei taip, kokiomis sąlygomis ir tvarka.

Teisingumo Teismo vertinimas

Priminusi, kad visi valstybių narių centrinių bankų valdytojai yra ECB bendrosios tarybos nariai, o valstybių narių, kurių valiuta yra euras, centrinių bankų valdytojai – dar ir ECB valdančiosios tarybos nariai, Teisingumo Teismo didžioji kolegija visų pirma pažymėjo, kad Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų pagal jo 22 straipsnį taikomas ECB, jo organų nariams ir darbuotojams. Tad valstybių narių centrinių bankų valdytojams šis protokolas taikomas bent kaip vieno ECB organo nariams.

Atsižvelgiant į tai, centrinių bankų valdytojai visų pirma gali naudotis Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytu imunitetu nuo jurisdikcijos dėl veiksmų, kuriuos atliko eidami ECB organo nario pareigas. Remiantis šia nuostata, tie valdytojai, nustoję eiti pareigas, toliau naudojami šiuo imunitetu nuo jurisdikcijos.

¹ Protokolas (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų (OL C 202, 2016, p. 266; toliau – Protokolas dėl privilegijų ir imunitetų).

Be to, dėl Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytos apsaugos tikslo ir apimties Teisingumo Teismas pabrėžė, kad pagal šio protokolo 17 straipsnio pirmą pastraipą imunitetas nuo jurisdikcijos suteikiamas tik dėl Sąjungos interesų. To paties protokolo 17 straipsnio antroje pastraipoje šis principas įgyvendinamas nustatant, kad kiekviena Sąjungos institucija privalo atšaukti šį imunitetą, jeigu mano, kad imuniteto atšaukimas neprieštarauja Sąjungos interesams.

Taigi tik ECB, gavęs prašymą atšaukti centrinio banko valdytojo imunitetą nuo jurisdikcijos vykstant nacionaliniam baudžiamajam procesui, turi įvertinti, ar imuniteto atšaukimas prieštarautų Sąjungos interesams.

Vis dėlto ECB ir už baudžiamąjį procesą, pradėtą dėl nacionalinio centrinio banko valdytojo, atsakinga institucija dalijasi kompetencija nustatyti, ar veiksmus, kurie gali būti kvalifikuojami kaip nusikalstama veika, valdytojas atliko eidamas ECB organo nario pareigas ir dėl to jie patenka į Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatyto imuniteto nuo jurisdikcijos taikymo sritį.

Dėl šio kompetencijos pasidalijimo tvarkos Teisingumo Teismas patikslino, kad jeigu už baudžiamąjį procesą atsakinga institucija konstatuoja, kad nurodyti veiksmai akivaizdžiai nėra tokie, kuriuos centrinio banko valdytojas atliko eidamas ECB organo nario pareigas, dėl jo pradėtas procesas gali būti tęsiamas, nes imunitetas nuo jurisdikcijos netaikomas. Tai pasakytina apie valstybės narės centrinio banko valdytojo padarytas sukčiavimo, korupcijos ar pinigų plovimo veikas, kurios iš principo nepatenka į Sąjungos pareigūno ar kito tarnautojo pareigų sritį.

Vis dėlto, jeigu bet kurioje baudžiamojo proceso stadijoje nacionalinė valdžios institucija konstatuoja, kad atitinkamas valdytojas nurodytus veiksmus atliko eidamas ECB organo nario pareigas, ji turi prašyti atšaukti imunitetą nuo jurisdikcijos. Jeigu nacionalinei valdžios institucijai kyla abejonų šiuo klausimu, ji privalo konsultuotis su ECB ir, jeigu ECB mano, kad veiksmai buvo atlikti einant pareigas, turi jo prašyti atšaukti atitinkamo valdytojo imunitetą. Tokie prašymai atšaukti imunitetą turi būti patenkinti, nebent nustatoma, kad tai prieštarautų Sąjungos interesams.

Be to, šio kompetencijos pasidalijimo laikymosi kontrolę vykdo Teisingumo Teismas, kuriame gali būti pareikštas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258 straipsnį nacionalinei valdžios institucijai neįvykdžius pareigos konsultuotis su atitinkama Sąjungos institucija, jeigu negalima pagrįstai atmesti bet kokių abejonų dėl galimybės taikyti imunitetą nuo jurisdikcijos. Atvirkščiai, jeigu kompetentinga Sąjungos institucija atsisako atšaukti imunitetą, dėl šio atsisakymo teisėtumo Teisingumo Teismui gali būti pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą arba atitinkamos valstybės narės tiesioginis ieškinys pagal SESV 263 straipsnį.

Dėl Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatyto imuniteto nuo jurisdikcijos apimties Teisingumo Teismas nurodė, kad toks imunitetas nedraudžia vykdyti viso baudžiamojo persekiojimo, be kita ko, taikyti tyrimo priemonių, rinkti įrodymų ir įteikti kaltinamojo akto. Vis dėlto, jeigu nacionalinių valdžios institucijų atliekamo tyrimo stadijoje prieš perduodant bylą teismui konstatuojama, kad Sąjungos pareigūnas ar tarnautojas gali naudotis imunitetu nuo jurisdikcijos dėl veiksmų, dėl kurių vykdomas baudžiamasis persekiojimas, šios institucijos turi prašyti atitinkamos Sąjungos institucijos atšaukti imunitetą. Be to, kadangi šiuo imunitetu naudojasi tik atitinkamas Sąjungos pareigūnas ar tarnautojas dėl konkretaus veiksmo, toks imunitetas nedraudžia per policijos ar kitų teisėsaugos institucijų atliekamą tyrimą dėl tokio pareigūno ar tarnautojo surinktų įrodymų naudoti kitose procedūrose, kurios susijusios su kitais veiksmais, nepatenkančiais į imuniteto taikymo sritį, arba kurios atliekamos dėl trečiųjų asmenų.

Galiausiai Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors imunitetas nuo jurisdikcijos netaikomas, jeigu šiuo imunitetu besinaudojantis asmuo yra apkaltintas baudžiamajame procese dėl veiksmų, kurie nebuvo atlikti jam einant pareigas Sąjungos institucijoje, bet kuriuo atveju būtų pažeistas ESS 4 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje įtvirtintas lojalus bendradarbiavimo principas, jeigu, siekiant daryti spaudimą atitinkamam Sąjungos tarnautojui, būtų pradėtas nepagrįstas nacionalinis baudžiamasis persekiojimas dėl veiksmų, nepatenkančių į šio imuniteto taikymo sritį.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106